

Byen med de rygende skorstene

AALBORG STADSARKIV

17886

1925-1945

1974-1981

1981 ff.

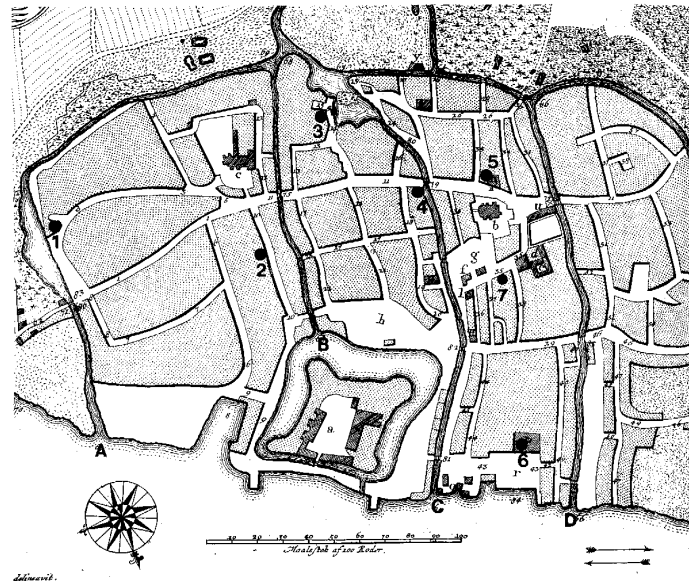
HISTORIK

- Startet 4. februar 1974 i Bryggergården
- Flyttet til gl. hovedbibliotek 1980-1981
- Overtaget Det danske Udvandrerarkiv 1989
- Overtaget Aalborg Kommunes Arkiv 1996
- Offentligt arkiv i h.t. Arkivloven 2003

Aalborgs Industrielle udvikling

- - 1834. Aalborg Handelsby, med afledte industri og håndværksvirksomheder
- 1834-1885. Handelsby – men med mere industri end i de fleste andre byer.
- 1885-1970. Byen med de rygende skorstene. I egen og andres bevidsthed industribyen frem for alle andre
- 1970 – Service- og uddannelsesbyen.

Aalborgs Industri før 1834

Aalborgs åer og nogle vigtige industriforetagender.

A. Øster Gravens å

B. Peder Barkes å

C. Østeraa

D. Vesteraa

1. Den Flerønske Stålfabrik

2. Hans Andersens Tobaksfabrik

3. Den Uldne Fabrik

4. Galsters fabriker

5. Silkefabrik/Klædefabrik

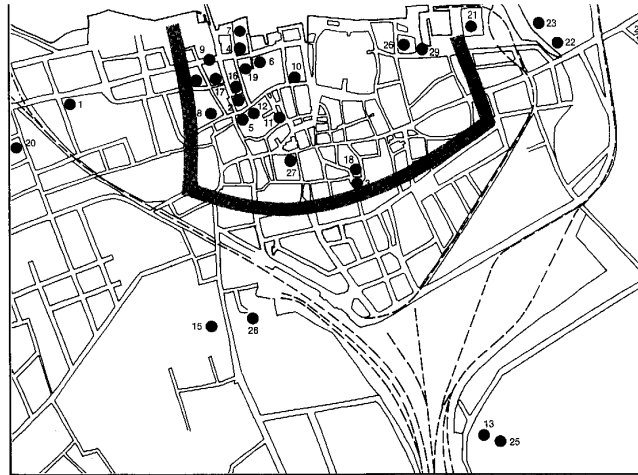
6. Sukkerraffineri

7. C. W. Obels Tobaksfabrik

Åerne blev i øvrigt undertiden inddraget i overvejelserne, når det gjaldt virksomhedsplaceringer. Enten det nu gjaldt de aldrig opfyldte muligheder for at benytte vandkraft ved "Den uldne Fabrik", Galsters fabriker eller Flerøns stålfabrik, eller benyttelsen af vand i selve produktionen ved sukkerraffinering eller klædefarvning. Men blev en sådan fabrik først indrettet gav man til gengæld nødvendig slip på bygningen igen. Som eksempler kan nævnes "Den uldne Fabrik" i Møllegade, der mere end 100 år fortsatte som stof- og siden bogtrykkeri, samt silkefabrikken i Algade 43 der siden blev klædefabrik og herefter jernstøberi frem til 1935. Sukkerraffineriet Ved Stranden, der siden indrettedes til bryggeri, samt Skovgade 19 der i 1840'erne var tobaks-, klæde- og at-

Aalborg 1768, syd opad

Aalborgs Industri 1834-1885

Vigtigste virksomheder 1835-1885

Møller

1. Pøghs dampmølle
2. Nymølle
3. Gammelmølle

Ølbyggerier

4. Jomfru Ane Gade
5. Urban
6. Limfjorden

Spritfabrikker

7. Wibroe/Sass/Henius
8. Aalb. Priv. Spritfabrik
9. Harald Jensen

Tobaksfabrikker

10. Cohen & Kjær
11. C. W. Obel

Tekstilfabrikker

12. A.P. Wibroe
13. Kjærs Mølle
14. Aalb. Kradsuldsfabrik

Trævareindustri

15. H.P. Springborg
16. M. Mørch

Kemisk industri

17. Rafns fabrikker
18. Svovlstikkefabrik
19. Saltraffinaderi
20. Aalb. Kemiske fabrikker og gødningsfabrik
21. Gasværk

Teglværker og glas

22. Teglgården
23. Boss Teglværk
24. Vangs Teglværk
25. Godthaab Teglværk
26. Aalborg Glasværk

Metalindustri

27. De Smithske, Aigade
28. De Smithske, Pappegøjehaven
29. Brdr. Vang & Co.

Hovedgrænsen for Aalborgs samlede bebyggelse 1835-1885

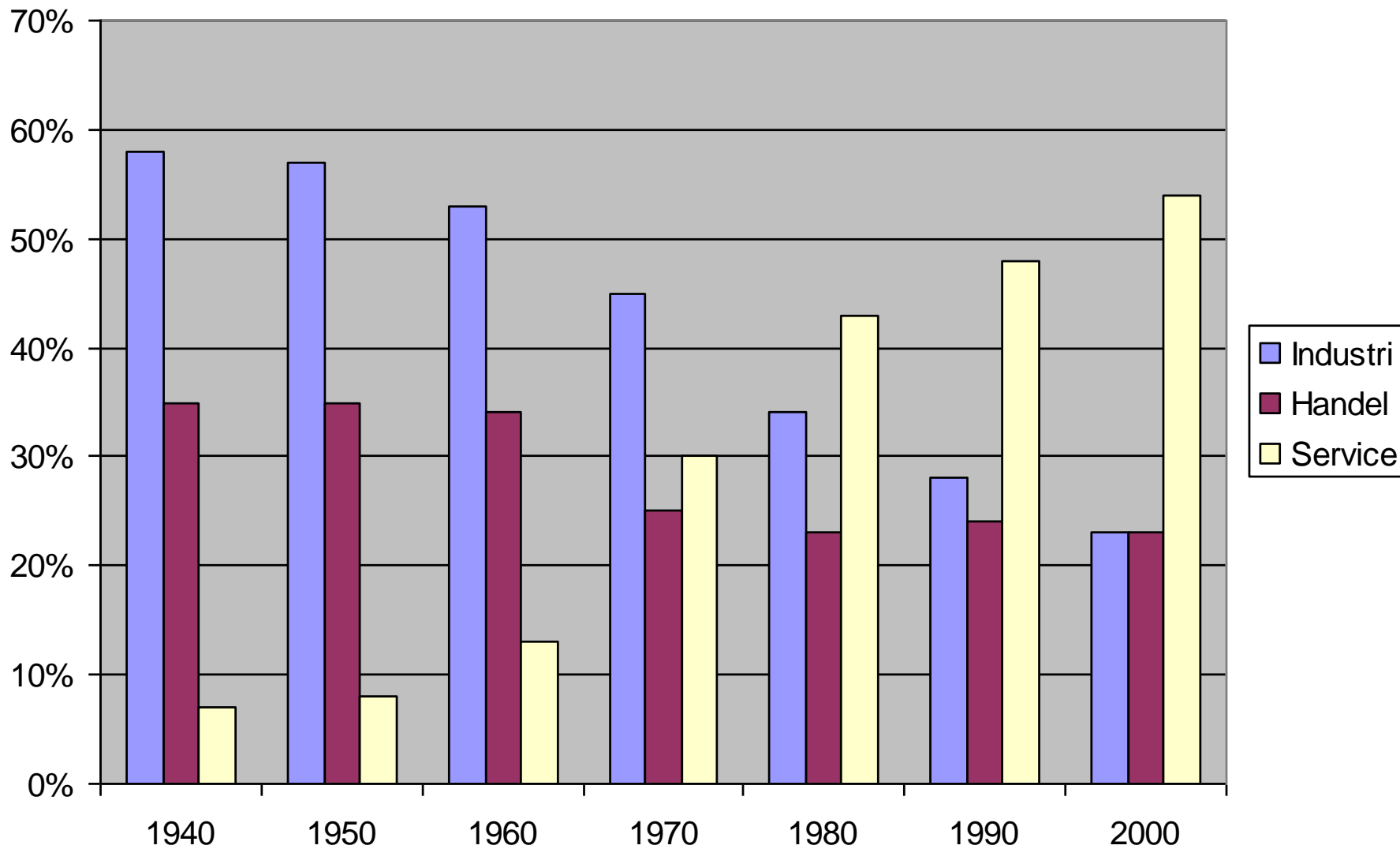
Aalborg fra Signalbakken, 1881 og 1920

Industribyggeri i Aalborg

- 1884-1891: 2 svineslagterier, 1 oliemølle, 1 margarinefabrik – samt første Rørdal
- 1897-1901: Tobaksfabrik, bryggeri, glasværk, tekstilfabrik, papirvarefabrik, maskinfabrik og 3 cementfabrikker
- 1908-1918: 2 svovlsyrefabrikker, 2 cementfabrikker og et stålskibsværft.
- Ca. 1930: cementfabrik bliver eternitfabrik

Beskæftigede i Aalborg fordelt på Industri, handel og service 1940-2000

AALBORG STRÆKSTYKKE KORT
over
Aalborg og Nørresundby

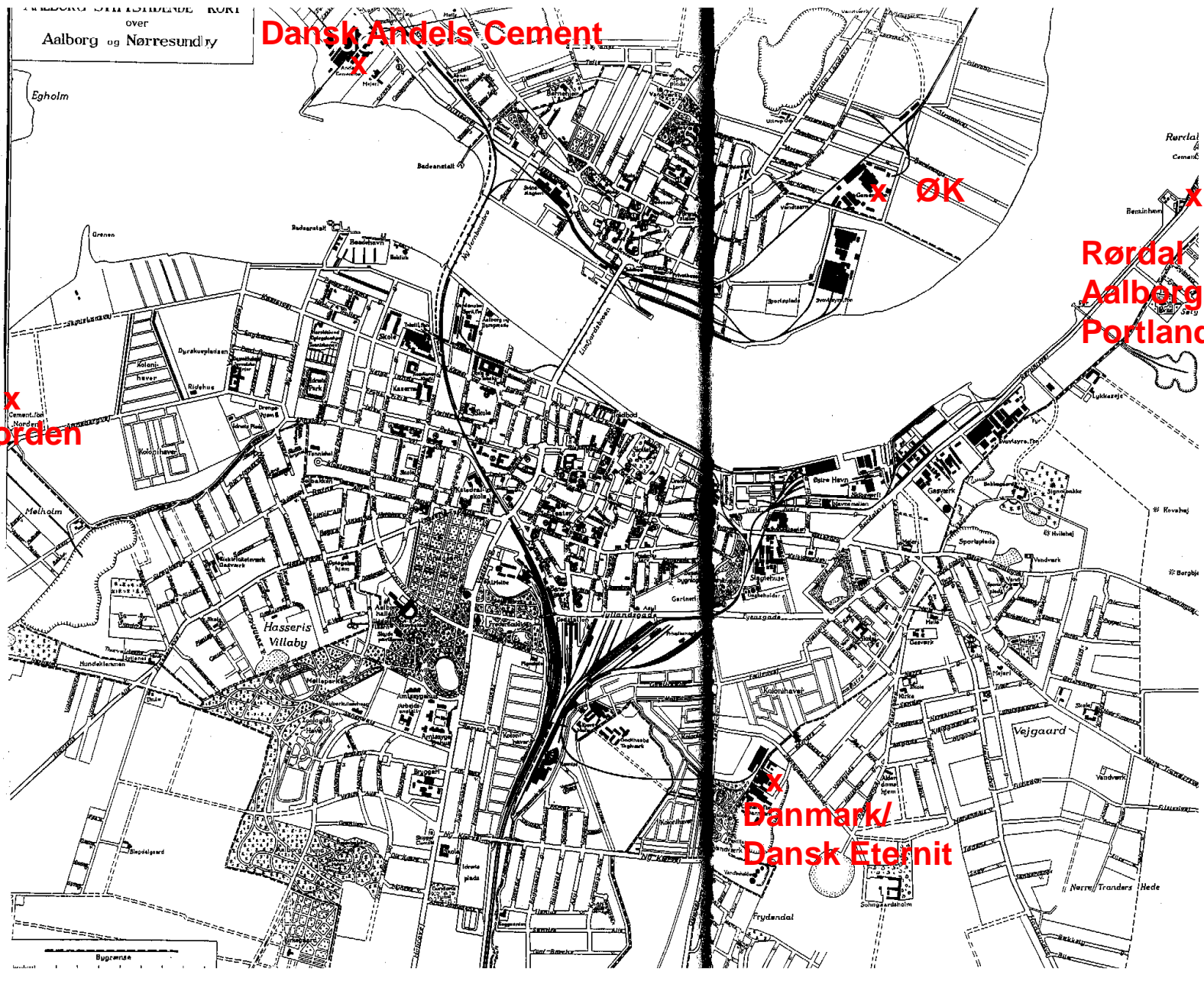
Dansk Andels Cement

X
Norden

X
Danmark/
Dansk Eternit

X ØK

X
Rørdal
Aalborg
Portland

Aalborg 1937

Cementfabrikker i Danmark

Arbejdere/Produktion 1926

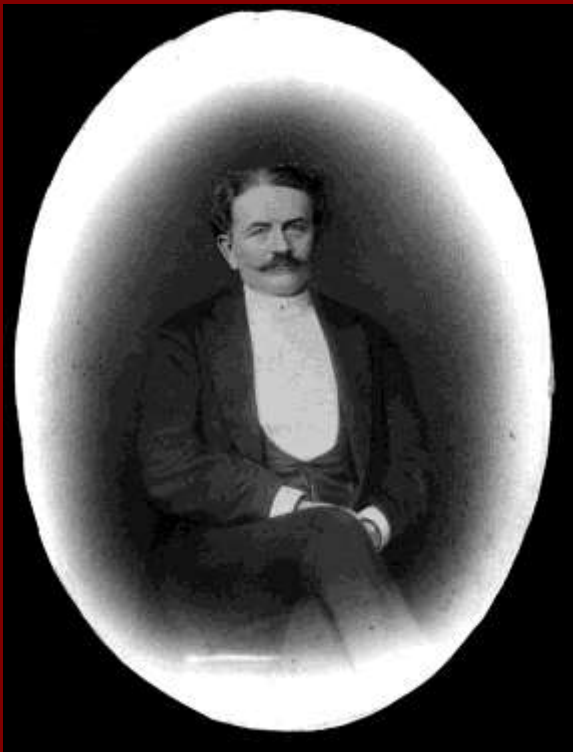
- **Vang, Aalborg, 1854-1860**
- **Fredens Mølle, Amager, 1860-1870**
- **Hertha, Ringsted, 1868-1887**
- **Rødvig, Stevns, 1870-1890**
- **Cimbria, Mariager, 1875-1919**
- **Dania, Mariager, 1887-1980 (FLS 1917)**   **A 143 / P 34.000 t**
- **Rørdal, Aalborg, 1889- (FLS 1889)**   **A 641 / P 174.000 t**
- **Danmark, Aalborg, 1898- (1979)-2004**
- **(FLS 1904)**   **A 99 / P 26.000 t**
- **Norden, Aalborg, 1901-1940 (FLS 1904)**   **A 250 / P 76.000 t**
- **ØK, Nørre Uttrup, 1908-1932 (FLS 1931)**   **A 479 / P 123.000 t**
- **Kongsdal, Mariager, 1908-1933 (FLS 1914)**   **A 113 / P 28.000 t**
- **DAC, Lindholm, 1913-1978 (FLS 1974)**   **A 357 / P 108,000 t**
- **Karlstrup, Køge, 1958-1977 (FLS 1958)**

Aalborg og cementen

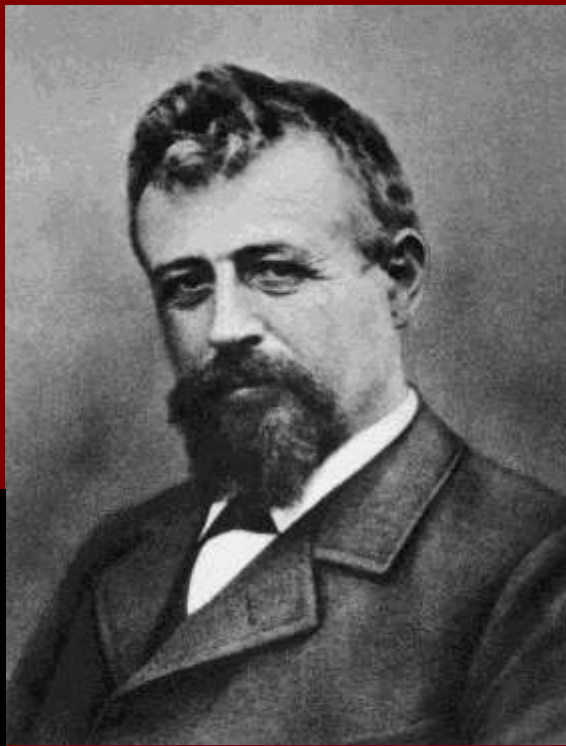

Henning Bender og Morten Pedersen

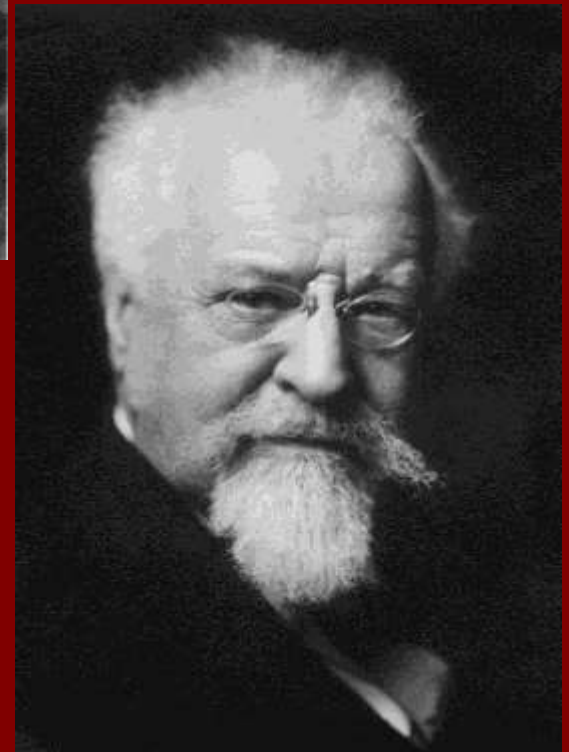
Aalborgbogen 2006

Hans Holm 1838-1903

F.L. Smidth
1850-1899

Poul Larsen 1859-1935

1890

1896

Rørdal

1921

10305

1936

Roterovne 1910

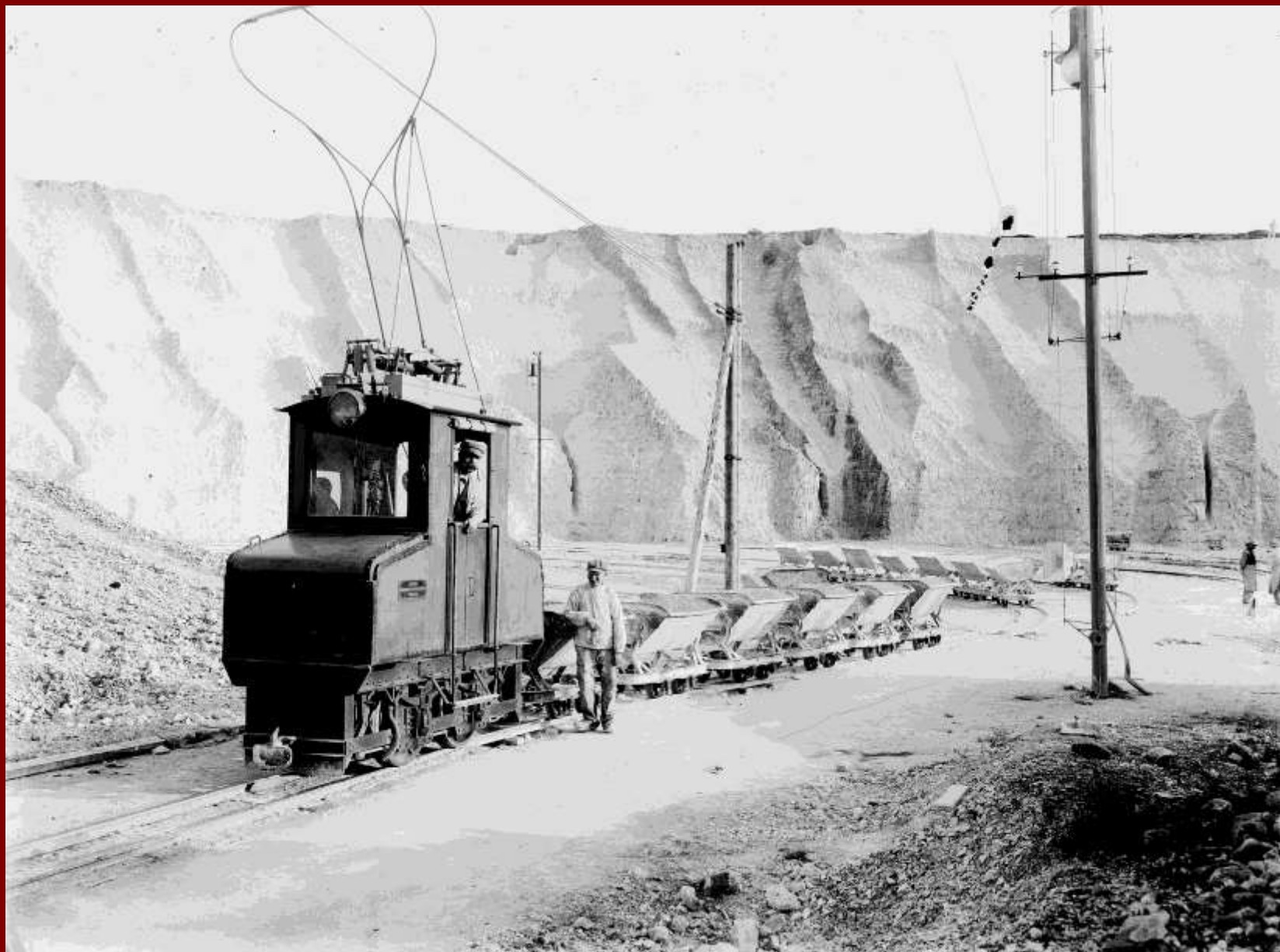
Rørdal

Rørdal

ØK

El-tipvognstog 11.9.1910

Arkivloven kapitel 11

- § 44. Offentlige arkiver kan indsamle, modtage og bevare private arkivalier, som hidrører fra enkeltpersoner, foreninger, organisationer m.v., herunder arkivalier af den art, der er omfattet af lov om behandling af personoplysninger.

Arkivloven kapitel 11

Privatarkivudvalget

- **§ 45. Statens Arkiver samarbejder med og er i arkivmæssig henseende rådgivende over for andre kulturelle eller videnskabelige institutioner, der indsamler og bevarer private arkivalier som led i deres virksomhed.**

Stk. 2. Kulturministeren nedsætter et udvalg til fremme af det samarbejde, der er nævnt i stk. 1.

Arkivloven kapitel 11

- **§ 48. Den, der ejer private arkivalier af væsentlig forskningsmæssig eller almenkulturel betydning, skal, inden arkivalierne udføres af landet, give Statens Arkiver adgang til kopiering af arkivalierne.**
- **§ 49. Hvis et bo, der tilfalder staten ved arv, rummer arkivalier, skal disse afleveres til Statens Arkiver.**
- **§ 50. Private arkivalier, hvortil ingen kan godtgøre sin ret som ejer, tilhører staten. Finderen af sådanne arkivalier eller den, der får dem i sin besiddelse, skal straks aflevere dem til Statens Arkiver.**